

VIND – ELLER FORSVINN?

**Vindkraftdebatten har splittet Norge i to.
Behovet for å løse klimautfordringene blir satt
opp mot å bevare urørt natur.
Hvordan ble det slik?**

INNBLIKK
Vindkraft i Norge

- > **Verdens ledere er enige om å begrense global oppvarming til godt under 2 °C. For å nå målet må mer fornybar energi på markedet og kull, olje og gass fases ut. Naturens krefter må settes i sving, men det skjer ikke uten kamp.**

Parisavtalen

Den første globale klimavtalen som er rettslig bindende og reelt forpliktende for alle land ble vedtatt på klimatoppmøtet i Paris i 2015. Avtalen gir alle land rettigheter og plikter og har som overordnet mål å begrense global oppvarming til «godt under» 2 °C, men helst til 1,5 °C, sammenlignet med førindustriell tid.

Kilde: Lovdata, Store norske leksikon

Flere har tatt til orde for at Norge skal bli Europas grønne batteri. Den norske kraftproduksjonen er unik der hele 98 prosent kommer fra vannkraft. I tillegg er potensialet for vindkraft stort. Til sammenligning er 13 prosent av dagens kraftproduksjon i Tyskland fra kull. Tanken er at økt produksjon og eksport av fornybar energi fra Norge vil kunne erstatte fossile energikilder og bidra til å kutte utslipp også utenfor Norges landegrenser.

– Med gode vindressurser og mye areal har vi et ansvar for å bidra, sier Merethe Dotterud Leiren, seniorforsker i Cicero.

Nå raser debatten om hvor store naturinngrep man skal tillate for å produsere fornybar energi. Klima blir satt opp mot klassisk naturvern. Motstanden mot vindturbiner i norsk natur er stor.

Et høringsforslag til besvær

På oppdrag fra Olje- og energidepartementet la Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i våres frem en rammeplan med 13 områder som egner seg til vindkraftutbygging. Det kom inn over 5.000 hørings svar fra interesseorganisasjoner, bedrifter og privatpersoner. Tilbakemeldingene var klare: Nei til vindkraft på land.

Motstanden ble til slutt så stor at NVE måtte trekke rammeplanen. Det betyr ikke at det

ikke blir vindkraftutbygging. Vindkraftselskapene kan fortsatt søke konsesjon, og beslutning om utbygging må tas i hvert enkelt tilfelle.

Dotterud Leiren mener at overordnede rammer for bruk av landarealer er nødvendig, og at man må se vindkraft i sammenheng med andre inngrep i naturen.

– I fremtiden vil vi få en enda større kamp om arealene, og klimatiltak er arealkrevende. Klimaendringer påvirker biologisk mangfold, men arealinngrep er en større trussel, sier hun.

” Vi trenger overordnede rammer for bruk av landarealene og må se vindkraft i sammenheng med andre inngrep i naturen. I fremtiden vil vi få en enda større kamp om arealene, og klimatiltak er arealkrevende. Klimaendringer påvirker biologisk mangfold, men arealinngrep er en større trussel.

Merethe Dotterud Leiren / seniorforsker i Cicero

Debatten om landbasert vindkraft i Norge kokes ned til hvor mye uberørt natur vi kan ofre i kampen mot klimaendringene.

Skeptiske kommuner

Lav beskatning på vindkraft er attraktivt for investorer, men ugunstig for kommuner. Hele 49 av 59 kommuner har sagt nei til vindturbiner. Å bygge ut vindkraft for at andre europeiske land skal kunne nå sine klimamål veier ikke nok satt opp mot motstanden fra lokalbefolkningen og naturvernere.

– Folk må oppleve at konsekvensene av vindkraftprosjekter er rettferdig fordelt, og at lokalsamfunnet sitter igjen med noe, sier Dotterud Leiren. ●

Kilder: Fraunhofer, Aftenposten, regjeringen.no, NRK, e24.no

Mindre transport, mer klimavennlig mat

Transport og veitrafikk står for 30 prosent av klimagassutslippene i Norge, ifølge Miljødirektoratet. Dagligvarebransjens fremste bidrag til at Norge når klimamålene er å redusere bruken av fossile brenslere og øke bruken av grønn energi i transport, logistikk og annen energibruk.

– Bransjen kan fremme mer klimavennlig mat og være en pådriver for at konsumet av grønnsaker, frukt og korn øker og at kjøttforbruket reduseres. Særlig av storfe og sau, som står for de største utslippene. Det er også viktig å redusere matsvinnet, blant annet ved å gå bort fra kampanjer som fremmer 2-for-1 eller store forpakninger, som ofte fører til mer avfall, sier Bob van Oort, seniorforsker i Cicero.

” Norges klima- ansvar er stort.

Maren Esmark

Generalsekretær / Naturvernforbundet

1 Hvordan mener Norges Naturvernforbund at vi best bør gå frem for å sikre at vi når klimamålene?

Norges klimaansvar er stort fordi vår oljevirksomhet forårsaker betydelige utslipp og vi nordmenn har høye CO₂-utslipp. Slik vi ser det, er de viktigste klimatiltakene: Ingen leting etter ny olje og gass og en plan for nedtrapping av oljenæringen; økte CO₂-avgifter, mindre veiutbygging, men mer tog, bane, buss, sykkel, elektrifisering av transport, samt energieffektivisering i bygg og industri. Norge må også bidra til FNs klimafinansieringsfond.

2 Hva mener du er de viktigste grepene dagligvarebransjen bør ta for å nå klimamålene?

Produksjon og transport av varer gir de største klimautslippene. Det må løses med miljøvennlig logistikk, elektrifisert transport, redusert emballasje, varer med minst mulig klimaavtrykk og null kasting av varer. Vi må sikre at butikker etableres på steder med god kollektivtilgang, der folk bor og med ladeplass og sykkelparke-ring i kombinasjon med ENØK-tiltak i butikk og gjerne solceller på taket.

3 Hvilke grep gjør du selv for å bidra til en mindre klimabelastende hverdag?

Elsykel har forandret hele livsstilen min! Nå sykler jeg over 400 mil i året. Vi ferierer med elbil og kjøper det meste på Finn og benytter jevnlig både skomaker og syerske til å reparere sko og klær. Dessuten har jeg sparepengene i fossilfri sparing i banken. ●

” Alle må endre seg.

Dag Terje Solvang

Generalsekretær / Den Norske Turistforening

1 Hvordan mener Den Norske Turistforening vi best bør gå frem for å sikre at vi når klimamålene?

For å nå FNs klimamål kan ingen fortsette å leve som før – alle må endre seg. Vi må redusere det totale energiforbruket og velge fornybare løsninger som er naturvennlige. Vindkraft på land er bra så lenge det legges i industrialiserte områder, men vindkraft i urørt natur er vi skeptiske til. Vi redder ikke klima ved å ødelegge naturmangfoldet. Verden trenger både velfungerende natur og velfungerende klima. DNT vil bidra! Prosjektet «Grønn Tur» skaper gode kollektivløsninger til fjells. Et godt friluftstilbud nær der folk bor er et annet viktig bidrag. Vårt mål er at ingen skal bo mer enn 500 meter fra nærmeste tursti. DNTs 550 hytter er delingsøkonomi på sitt beste, det åpner friluftslivet for alle!

2 Hva mener du er de viktigste grepene dagligvarebransjen bør ta for å nå klimamålene?

Mitt inntrykk er at bransjen er godt i gang med energiøkonomiserende tiltak i butikker, lager og transport. Tiltak rundt matsvinn og unødig emballasje er også svært viktig. Dere har stor påvirkningskraft overfor matprodusenter og folk flest. Den må bransjen forvalte på best mulig måte, for å påvirke til en mest mulig klima- og miljøvennlig utvikling.

3 Hvilke grep gjør du selv for å bidra til en mindre klimabelastende hverdag?

Friluftsliv er noe av det mest bærekraftige du kan gjøre! Så det prøver jeg å gjøre så mye som mulig. En ny, svensk studie viser at du på tur på våre hytter har et lavere utslipp enn om du befinner deg hjemme. I tillegg forsøker jeg å shoppe mindre, og eier ikke bil – jeg praktiserer delingsøkonomi der også! ●

” Vi må fase ut fossil energi.

Marius Holm

Daglig leder / ZERO

1 Hvordan mener ZERO at vi best bør gå frem for å sikre at vi når klimamålene?

Det viktigste er å fase ut fossil energi. Vi må bruke elektrisitet der vi i dag bruker olje og gass, og sørge for at elektrisitetsproduksjonen er utslippsfri! I tillegg må vi stanse avskoging ved å blant annet gjøre verdens matproduksjon mindre arealkrevende.

2 Hva mener du er de viktigste grepene dagligvarebransjen bør ta for å nå klimamålene?

Dagligvarebransjen er storforbruker av drivstoff til lastebiler og transport, og kan være med å drive utviklingen av utslippsfrie lastebiler. Bransjen bør starte med elektrisk distribusjon i byene. Dagligvarebransjen bør også gjøre det lettere for forbruker å velge klimavennlig i butikken, for eksempel mindre kjøtt.

3 Hvilke grep gjør du selv for å bidra til en mindre klimabelastende hverdag?

Jeg sykler til jobb, kjører elbil til hytta og flyr minst mulig. Jeg kjøper mye mindre unyttige gjenstander som ofte bare er skrot. Dessuten planlegger jeg å minst halvere energiforbruket i det gamle huset vi har kjøpt, gjennom etterisolering, installasjon av solceller og bruk av varmepumpe. ●

3

om klima-
utfordringene